

Rezultati istraživanja

o financiranju neformalnih obrazovnih
programa organizacija civilnog društva

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Projekt SKOCKANO – standard kvalitete organizacija civilnog društva konstruktivno angažiranih u neformalnom obrazovanju je podržan je kroz Fond za aktivno građanstvo s 199.000 € financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Phronesis SA

Uvod — 5

Rezultati proizašli iz analize upitnika o financiranju neformalnih obrazovnih programa — 7

Financiranje — 8

Aspekti financiranja — 10

Zadovoljstvo suradnje s donatorima — 14

Izazovi u suradnji s donatorima, izazovi za financiranje i provođenje NOP-ova — 15

Daljnji razvoj neformalnih obrazovnih programa — 18

Zaključci proizašli iz anketnog istraživanja — 19

Rezultati proizašli iz analize intervjua i fokus grupa o financiranju neformalnih obrazovnih programa — 23

Preporuke i prijedlozi poboljšanja suradnje donatorima i donositeljima odluka — 32

Objavljivanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Kuće ljudskih prava Zagreb i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Uvod

Neformalno obrazovanje koje pružaju organizacije civilnog društva važan je čimbenik u povećanju građanskih kompetencija, prevencije diskriminatornih i rizičnih ponašanja te poboljšanju kvalitete života građana i razvoja zajednica. Prepoznajući ulogu koju ima neformalno obrazovanje, Kuća ljudskih prava Zagreb je u sklopu projekta SKOCKANO provela istraživanje o financiranju neformalnih obrazovnih programa organizacija civilnog društva u Hrvatskoj.

Projektom SKOCKANO (Standard Kvalitete Organizacija Civilnog društva Konstruktivno Angažiranih u Neformalnom Obrazovanju) želi se povećati utjecaj organizacija civilnog društva u području neformalnog obrazovanja kroz uspostavu održivog sustava osiguravanja kvalitete neformalnog obrazovanja, jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za provedbu neformalnog obrazovanja i primjenu sustava kvalitete, produbljivanje sektorske i međusektorske suradnje te jačanja vidljivosti sektora. Kroz promociju i jačanje međusektorske suradnje te sinergijsko djelovanje unutar sektora, želimo utjecati i na prepoznatljivost neformalnog obrazovanja koje provode organizacije civilnog društva, te na učinkovitost financiranja i vrednovanja organizacija kako bi se osigurala održivost sektora.

Ovim istraživanjem pokušali smo utvrditi na koje se sve načine programi neformalnog obrazovanja financiraju, odnosno koje bi bile dobre prakse financiranja neformalnih obrazovnih programa te s kojim se preprekama u financiranju, i ostvarivanju financiranja, organizacije civilnog društva susreću. Cilj ovog istraživanja je opisati trenutne mogućnosti financiranja, utvrditi pozitivne i negativne čimbenike financiranja te posljedice koje ovakav sustav financiranja ostavlja na organizacije civilnog društva.

Iz ovog istraživanja nastale su preporuke za poboljšanje financiranja i upravljanja mogućnostima financiranja organizacija civilnog društva i njihovih obrazovnih programa. Preporuke su usmjerene prema institucijama koje financijski podržavaju rad organizacija civilnog društva kako bi jednostavnije ostvarili dijalog i uklonili značajne prepreke i probleme s kojima se organizacije susreću, te potakli daljnju raspravu o potrebi uspostave sustava osiguravanja kvalitete u neformalnom obrazovanju.

Financiranje neformalnih obrazovnih programa (NOP-a) organizacija civilnog društva (OCD-a), odnosno udruga, mjereno je online upitnikom, a zatim i provedbom fokus grupa i intervjua kako bi se dobilo dubinski uvid u mogućnosti i prepreke kod financiranja i validirali dobiveni rezultati iz provedene ankete.

Rezultati proizašli iz analize upitnika o financiranju neformalnih obrazovnih programa

Ukupno su 32 udruge obuhvaćene istraživanjem putem digitalnog alata za anketna mjerenja. Upitnik su u ime udruge ispunjavale/i predstavnici i predstavnice organizacija – izvršne direktorice i direktori, koordinatorice i koordinatori, predsjednice i predsjednici, voditeljice i voditelji edukacijskih sekcija i slične pozicije, s iznimkom dvije udruge u ime kojih su upitnik ispunile njihova tajnica i suradnik.

Područja rada udruga u upitniku je mjereno pitanjima o primarnom i dodatnom području djelovanja organizacija. Primarna područja obuhvaćaju jedanaest ponuđenih područja, odnosno osam udruge označile su područja rada koja nisu bila obuhvaćena ovim pitanjem. Među ponuđenim primarnim područjima najviše ih radi u području obrazovanja (pet) i mladih (pet), a odmah iza toga područjem ljudskih prava (četiri). Zatim, područje rada po učestalosti su LGBTQIA+ (dvije) i djeca (dvije) i na zadnjem mjestu, po jedna udruge odgovara da radi u području koje se tiču žena, socijalnih usluga, ranjivih skupina i pojedinaca, kulture, volontiranja te osoba s invaliditetom. Osam udruge koje su same ispisale područje bavljenja uglavnom navode rad na području zaštite okoliša ili održivog razvoja (četiri), dvije navode rad na demokratizaciji, ljudskim pravima i aktivnom građanstvu, jedna navodi obrazovanje i jedna rad sa socijalno marginaliziranom ili ranjivom djecom i mladima.

Dodatno područje rada mjereno je odgovorom na ponuđena područja u kojima se 19 udruge opredijelilo, kao

i otvorenim dijelom u kojem je dvanaest udruga samo ispisalo dodatno područje rada. Od 19 udruga koja su odgovarala na zatvoreni dio pitanja, najčešće dodatno područje djelovanja bilo je područje obrazovanja (sedam), zatim ih je po troje označilo područja ljudskih prava i obrazovanja, dvije su označile područje ranjivih skupina i pojedinaca te po jedna organizacija područja socijalnih usluga, slobodnog vremena, djece i tranzicijske pravde.

U posljednje je tri godine kod mjerenih organizacija u prosjeku zaposleno najčešće između jedne i pet osoba (kod 17 organizacija). Zatim su po učestalosti prisutne između jedanaest i petnaest osoba kod šest organizacija, u četiri organizacije radi 16 ili više osoba, tri organizacije imaju između šest i deset radnica/ka te dvije organizacije nemaju zaposlenih osoba.

Većina udruga djeluje više od 3 godine. Njih 18 djeluje više od 20 godina. Sedam organizacija djeluje između deset i petnaest godina, tri djeluju između tri i pet godina, a dvije organizacije djeluju između pet i deset, odnosno između 15 i 20 godina.

Financiranje

Sve organizacije navode da su u protekle tri godine provodile neformalne obrazovne programe (NOP), a većina, odnosno 17 organizacija, financirala ih je jednogodišnjim i kraćim projektnim financiranjem. Deset je organizacija financiralo NOP-ove višegodišnjim i dužim projektnim financiranjem. Manji je broj udruga financiralo NOP drugim izvorima: tri organizacije financirale su ih gospodarskom djelatnošću, jedna članarinama i kroz sve izvore, tj. povrh gore navedenih izvora, financirali su NOP-ove i donacijama.

Većina udruga, njih 21 češće prijavljuje NOP kao aktivnost unutar određenog projekta, a tek manji broj, njih pet NOP-ove prijavljuje kao samostalni projekt. Šest udruga navodi da NOP-ove podjednako prijavljuje kao aktivnost

unutar nekog projekta i kao samostalni projekt. Gotovo sve udruge besplatno provode NOP, odnosno osobama koje sudjeluju u programu ne naplaćuju sudjelovanje u istom. Takav odgovor dalo je 27 udruga, a pet udruga navodi da ponekad naplaćuju sudjelovanje.

Sve razine javnog financiranja (lokalna, nacionalna ili međunarodna razina) prisutne su kao donatori NOP-ova organizacija. Međutim, najčešći su donatori s međunarodne razine financiranja, odnosno radi se o inozemnim ili EU fondovima. To navodi 14 organizacija, dok ih deset navodi nacionalnu i osam lokalnu razinu kao najčešći donator neformalnih obrazovnih programa.

Precizniji odgovori o izvorima financiranja dobiveni su oznakom svih donatora, programa ili fonda koje su u posljednje tri godine financirali NOP neke organizacije, odnosno manualnim upisom donatora u slučaju da isti nije među ponuđenim odgovorima. Gotovo jednak broj udruga, njih dvadeset, financirao je svoje neformalne obrazovne programe iz Europskog socijalnog fonda (ESF-a) i iz Erasmus+ programa (21 udruga). Sljedeći donatori po redu učestalosti su Fond za aktivno građanstvo (ACF) i sredstva gradova (najčešće Grad Zagreb). Naime, čak 19 udruga financiralo je svoje NOP-ove iz tih izvora. 16 organizacija navelo kako su NOP-ove financirale sredstvima koje dodjeljuju ministarstva, 12 kroz natječaje koje dodjeljuju Ured za udruge i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva te sličan broj, njih 11 sredstvima županija. Najrjeđi izvori financiranja neformalnih obrazovnih aktivnosti (među ponuđenim odgovorima) su Središnji državni ured za mlade (devet organizacija), kao i drugi europski programi (pet organizacija) i drugi europski fondovi (četiri organizacije).

Osim navedenih donatora, udruge su istaknule i ostale, a koje nisu bile među ponuđenim odgovorima. Dvije organizacije navode Kulturu novu, a dvije navode gospodarske djelatnosti kao izvor financiranja. Ostali izvori su: Britanska ambasada, Deutsche Bundesstiftung Umwelt: DBU, Goethe Institut, Ministarstvo kulture, Open Society

Foundations, Savjet za nacionalne manjine, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te Švicarsko-hrvatski program suradnje.

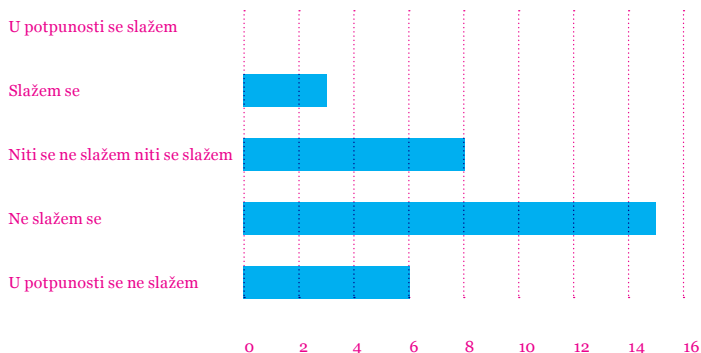
Osim financiranja, udruge su odgovarale i na pitanje s kojim institucijama i tijelima najčešće surađuju u planiranju i provedbi neformalnih obrazovnih programa. Najveći broj udruga, njih 13 najčešće surađuje sa školama, zatim ih pet surađuje s lokalnom samoupravom i dvije s Agencijom za mobilnost i programe EU-a. Tek po jedna organizacija navodi kako u ovom pogledu surađuje sa Središnjim državnim uredom za mlade, Uredom za udruge i Europskom komisijom. Međutim, devet je udruga navelo dodatna tijela s kojima surađuju: mjesna samouprava, kulturne ustanove i akademije, stručne komore te druge organizacije civilnog društva koje podugovaraju njihove edukacije.

Aspekti financiranja

Prvi se dio upitnika odnosio na različite aspekte financiranja i sadržavao je sedam tvrdnji s kojima su sudionici i sudionice izražavale stupanj slaganja od 1 do 5, pri čemu su brojčane oznake imale sljedeće značenje: 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se ne slažem, niti se slažem, 4 – slažem se i 5 – u potpunosti se slažem. Drugim riječima, slaganje s određenim tvrdnjama koje se odnose na aspekte financiranja neformalnih obrazovnih programa mjereno je Likertovom skalom mjerenja.

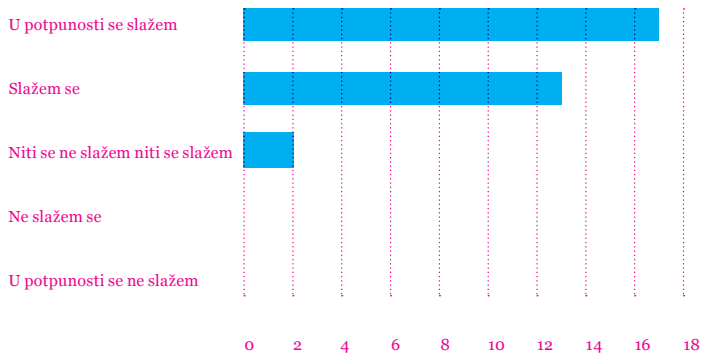
Samo su tri organizacije izrazile slaganje (ni jedna potpuno slaganje) s tvrdnjom da nemaju problema u namicanju sredstava za NOP-ove koje provode. Osam organizacija se niti ne slaže, niti se slaže, šest se uopće ne slaže, dok većina, 15 organizacija ne izražava slaganje s tvrdnjom da nemaju problema u namicanju sredstava za svoje NOP-ove.

“Nemamo problema u namicanju sredstava za NOP koje provodimo”

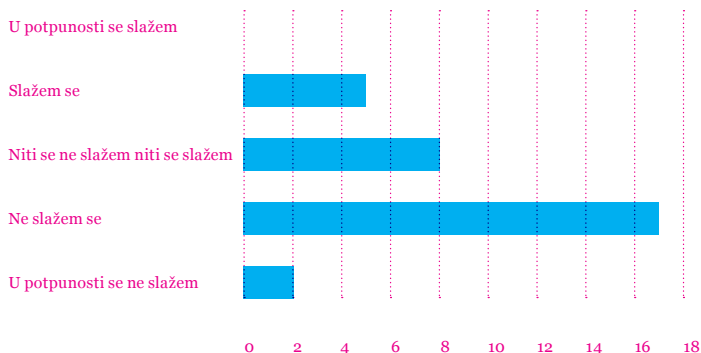
Gotovo sve organizacije izražavaju slaganje s tvrdnjom da su NOP-ovi važan dio njihovog djelovanja: 13 organizacija se umjereno slaže, a 17 u potpunosti. Ostatak tj. dvije organizacije se niti ne slažu niti se slažu s tom tvrdnjom.

“NOP-ovi su važan dio našeg djelovanja”

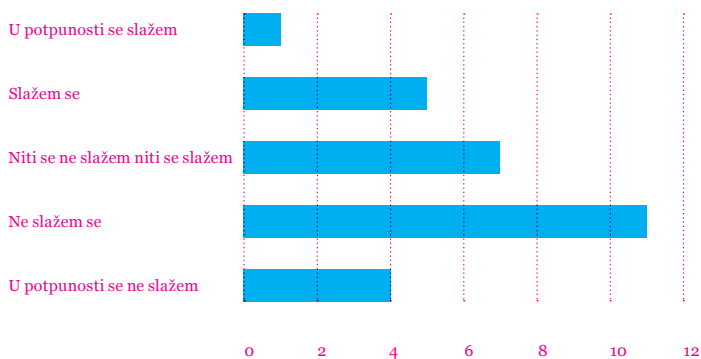
S trećom se tvrdnjom, a koja je glasila ‘financiranje naših NOP-ova je održivo’ se udruge uglavnom ne slažu: dvije se u potpunosti, a 17 umjereno ne slaže, dok ih osam izražava da se niti ne slažu, niti slažu i pet se slažu s tvrdnjom.

“Financiranje naših NOP-ova je održivo”

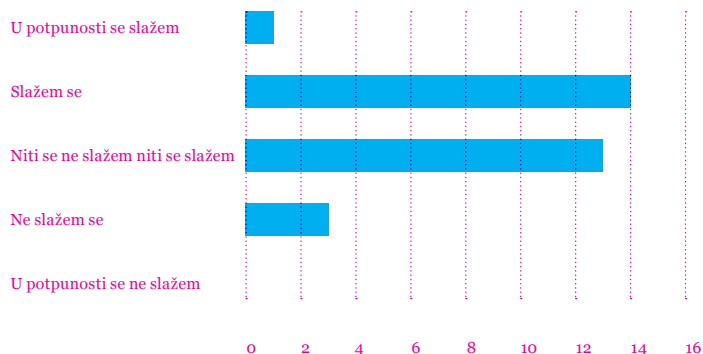
Za tvrdnju da ‘postoje raznovrsni izvori financiranja za NOP-ove’, rezultati su u većoj mjeri raspršene u odnosu na prethodne tvrdnje. Naime, većina organizacija, njih jedanaest je izrazilo da se niti ne slažu, niti slažu s tvrdnjom, četiri ih se uopće ne slaže, a jedna se u potpunosti slaže s tvrdnjom te se devet organizacija umjereno ne slaže, a sedam ih se umjereno slaže s tvrdnjom.

“Postoje raznovrsni izvori financiranja NOP-ova”

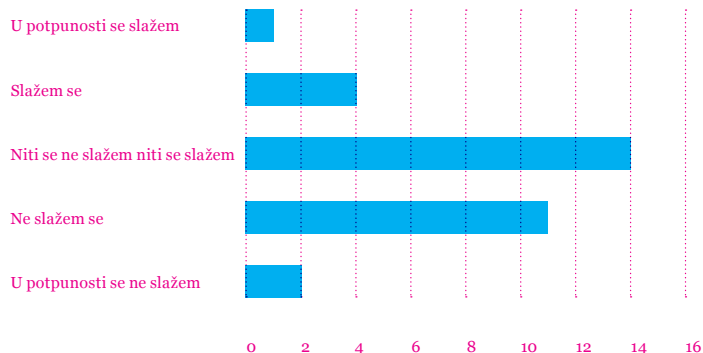
Peta tvrdnja ispitivala je slaganje s tvrdnjom da je ‘perspektiva za razvoj naših NOP-ova pozitivna’. Gotov jednak broj udruga izrazilo je da se niti ne slažu, niti slažu (13 udruga) i da se slažu (14 udruga) s tom tvrdnjom, dok ih je troje izrazilo umjereno neslaganje i tek jedna umjereno slaganje s tvrdnjom.

“Perspektiva za razvoj naših NOP-ova je pozitivna”

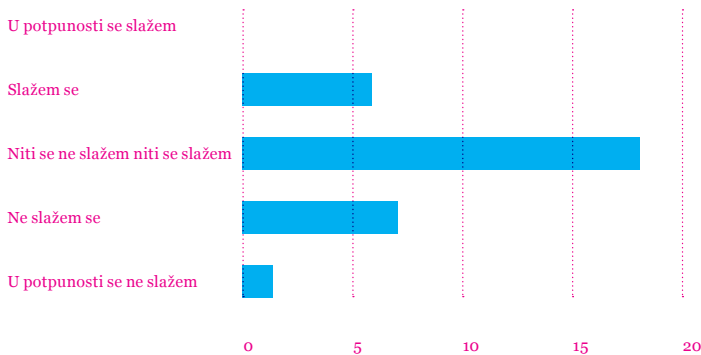
Potom su se odgovori na sljedeću, sličnu tvrdnju, ali koja se odnosila na financiranje NOP-ova, tj. na tvrdnju da je ‘perspektiva za financiranje NOP-ova pozitivna’ zrcalili u odnosu na prethodnu. Naime, 14 udruga izrazilo je da se niti ne slažu, niti slažu, a jedanaest da se umjereno ne slažu s tom tvrdnjom. Dvije udruge izrazile su potpuno neslaganje i jedna potpuno slaganje s tvrdnjom.

“Perspektiva za financiranje NOP-ova je pozitivna”

Odgovori zadnje tvrdnje, a koja je glasila ‘prepoznamo podršku donatora razvoju NOP-ova’ bila je prilično ravnomjerno raspršena. Naime, većina udruga, njih 18 izrazilo je da se niti ne slažu, niti slažu s tvrdnjom, sedam je izrazilo umjereno neslaganje i šest umjereno slaganje, dok je tek jedna udruga izrazila da se uopće ne slaže s tvrdnjom.

“Prepoznamo podršku donatora razvoju NOP-ova”

Zadovoljstvo suradnje s donatorima

Iduće pitanje odnosilo se na samoprocjenu zadovoljstva suradnje s 11 različitih donatora, fondova i programa koji financiraju neformalne obrazovne programe udruga. Mjereno je tako da su udruge ocjenjivale zadovoljstvo suradnje s pojedinim donatorom pomoću brojčanih oznaka koje su se kretale od 1 do 5, ali su mogle odgovoriti da pitanje nije primjenjivo na njih i mogle su preskočiti pitanje. Pri tom su brojke imale sljedeće značenje: 1 – nedovoljna suradnja, 2 – dovoljna suradnja, 3 – dobra suradnja, 4 – vrlo dobra suradnja i 5 – odlična suradnja.

Dva najbolja ocijenjena donatora su međunarodni donatori: Erasmus ($M = 3.46$) i ACF ($M = 3.33$).

Međutim, statistički rigoroznija analiza izlazi iz okvira ovog rada, zbog činjenice da nisu sve udruge obuhvaćene upitnikom surađivale sa svim donatorima, te da namjera ovog upitnika nije bila rangiranje donatora po ocijeni, već razumijevanje izazova u suradnji.

- Grupirani podaci pokazuju da su udruge samo dva, i to međunarodna donatora (s najboljim ocjenama), ocijenile iznad ocjene 3. Sve ostale ocijene kreću se između 2.21 i 2.93, dakle suradnja ni s jednim donatorom nije prosječno ocijenjena vrlo dobrim ili odličnim, kao što ni suradnja s niti jednim donatorom nije ukupno prosječno gledano ocijenjena nedovoljnom. Ipak, tu su ocjenu najčešće i jednak broj puta zaslužili ESF i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, naime deset puta, tj. čak deset organizacija je dalo nedovoljnu ocjenu. Suprotno tome, Erasmus i ACF su zaslužili ocjenu 'odlična suradnja' pet puta, dok je kod ostalih ta ocjena prisutna u ocjeni jedne ili dvije odnosno ni jedne organizacije. Generalno gledano, iz navedenog slijedi da su udruge u najboljem slučaju uvjetno zadovoljne suradnjom, ali su češće prilično nezadovoljne suradnjom ili je smatraju nedovoljnom: suradnju puno češće ocjenjuju nedovoljnom u odnosu na to da je ocjenjuju odličnom. No iz ovih nalaza proizlazi i to da su iskustva udruge vrlo raznolika i potrebno je provesti dodatne konzultacije s udrugama kako bi se stekli dubinski uvidi u izazove suradnje, što je i učinjeno u sljedećoj fazi istraživanja.

Izazovi u suradnji s donatorima, izazovi za financiranje i provođenje NOP-ova

Sljedeća tri pitanja odnosila su se na opisnu samoprocjenu različitih izazova s kojima se organizacije civilnog društva suočavaju u pogledu rada oko neformalnih obrazovnih programa koje provode. Točnije, ovim su setom pitanja prikupljeni odgovori o najvećem izazovu u suradnji s donatorima koji financiraju NOP-ove organizacija, zatim o najvećem izazovu za financiranje NOP-ova i naposljetku o najvećem izazovu u provedbi NOP-a.

Kao prvo, organizacije su dale odgovor na pitanje 'što za vas predstavlja najveći izazov u suradnji s donatorima koji financiraju vaše NOP-ove?'. Među odgovorima postoje izvjesna tematska preklapanja, a koja se mogu opisati unutar četiri kategorije ili teme, a to su izazovi u okviru: (1) financija i održivosti NOP-ova, (2) donatorovog neprepoznavanja važnosti ili konteksta provedbe NOP-ova, (3) administracije i natječajnih materijala i postupaka te (4) problematične suradnje i odnosa s donatorima.

Najveći izazov u suradnji s donatorima koji financiraju neformalne obrazovne programe se odnosi na financiranje i na održivost tih programa – istaknuto je dvanaest takvih odgovora koja su glasila, npr. 'mali budžet', 'financije', 'kontinuitet', 'nestabilnost financiranja' i slično. Druga kategorija pojavila se osam puta i glasilo je, primjerice 'prepoznavanje važnosti NOP-a' i 'nerazumijevanje programa od strane donatora'. Primjer odgovora treće kategorije, a koja se među odgovorima ističe osam puta su 'administrativno opterećenje' i 'najveći izazov je kašnjenje u objavi natječaja, potpisivanju ugovora ili neobjavlivanju natječaja'. Posljednja se kategorija odnosila na odgovore kao što su 'miješanje u rad organizacije' i 'krut pristup i težina u uspostavi odnosa s nekim donatorima' i pojavljuje se sedam puta. Najveće izazove za financiranje NOP-ova svrstali smo također u šest kategorija s obzirom na učestalost pojave problema, odnosno izazova. Od najčešćeg do najrjeđeg izazova identificirali smo izazove vezane uz (1) financijsku održivost, (2) administrativne i natječajne materijale i postupke, (3) pribavljanje sredstava, (4) sustavne nedostatke, (5) nedostatak kapaciteta udruge (6) donatorovo nerazumijevanje ili neprepoznavanje važnosti NOP-a.

Najveći se broj odgovora, njih 17 odnosilo na financijsku održivost, a primjer takvih odgovora su 'postizanje financijske održivosti NOP-a' i 'Ne postoji "stalno" programsko financiranje, npr. partnerstvo s donatorom.' Primjer drugog najčešće istaknutog izazova su odgovori 'puno administracije za malo novca' i 'ograničeni pozivi

za financiranje' koji se pojavljuju se u jedanaest odgovora. Tema pribavljanje sredstva istaknuta je 10 puta i odnosi se na odgovore kao što su 'prikupljanje sredstava' i 'mala sredstva koja se dodjeljuju putem lokalnih natječaja'. Nakon toga, sljedeća kategorija istaknuta je devet puta i glasila je, npr. 'nepostojanje sustavne podrške' i 'uz brojna kašnjenja, nefleksibilnost sustava'. Zadnje dvije kategorije javljaju se u četiri odgovora. Primjeri pete kategorije su 'pronalaženje pravih korisnika' i 'pronalazak kadra koji će raditi u udrugama', a šeste 'nerazumijevanje lokalnih vlasti za važnost NOP-a' i 'prepoznavanje važnosti NOP-a'.

Zadnje pitanje o izazovima s kojima se organizacije civilnog društva suočavaju u radu na neformalnim obrazovnim programima odnosio se na izazove u provedbi NOP-ova, a glasio je: 'što predstavlja najveći izazov za provođenje NOP-ova?'. Budući da su odgovori na ovo pitanje vrlo slični odgovorima na prethodno pitanje, odgovori su kategorizirani na isti način, dakle odnose se na izazove u pogledu (1) nedostatka kapaciteta udruge ili nezainteresirane javnosti, (2) financija i financijske održivosti, (3) pribavljanje sredstva, (4) administrativnih i natječajnih materijala i postupaka i (5) sustavnih nedostataka. Dodatno, dva odgovora su se odnosila na nedostatke u vezi samih NOP-ova, jedan odgovor da je najveći izazov nedostatak slobodnog vremena i jedan odgovor je istaknuo problem certifikacije obrazovnih programa, odnosno istaknuo je 'neprepoznatljivost stečenih kompetencija NOP-a u napredovanjima i zapošljavanju' kao glavni izazov u provedbi neformalnih obrazovnih programa.

Daleko najčešći izazov u okviru provedbe NOP-a koje su udruge istaknule odnosilo se na nedostatak kapaciteta udruge. Ova tema javlja se 17 puta u odgovorima kao što je 'korisnici, ljudstvo i ljudski kapacitet', 'burnout kadra' i 'pronaći stručnjake koji će osmisliti i provoditi NOP-ove'. Zatim se devet puta javljaju odgovori koji tematiziraju financije i financijsku održivost, a što je istaknuto u odgovorima kao što je 'kratko trajanje projekta' i 'nekontinuitet u financiranju'. Slična tema, a koja se odnosi na pribavljanje sredstava javlja se sedam puta, primjerice u

odgovorima 'pronalaženje sredstava' i 'nedostatak financija'. Nakon toga se administrativni izazovi javljaju u 4 odgovora, npr. u odgovoru da je najveći izazov u provedbi NOP-a 'administracija projekta'.

Daljnji razvoj neformalnih obrazovnih programa

Na kraju upitnika su udruge odgovarale na pitanje 'što je ključno za daljnji razvoj NOP-a u vašoj organizaciji?'. Među ovim je odgovorima isto tako primjetna tematska sličnost s odgovorima na prethodna pitanja, slijedom čega su rezultati grupirani unutar sličnih kategorija kao i kod prethodna dva pitanja. Dakle kategorije su po redu učestalosti pojavljivanja bile: (1) nedostatak kapaciteta udruge, (2) financijska održivost, (3) pribavljanje sredstava (4) suradnja s drugim dionicima, (5) administracija i natječajna ograničenja.

Dakle udruge su dominantno navele nedostatak kapaciteta udruge kao ključnu temu za daljnji razvoj neformalnih obrazovnih programa. Primjer takvih odgovora su 'osnaživanje udruge, zaposlenje više stručnih osoba na puno radno vrijeme kako bi mogle raditi više na NOP-u', 'kontinuirana edukacija pružatelja usluga (osoblja) za provedbu NOP-a' i 'bilo bi super da se kadar više vrednuje, financira i da se udruge udruže po tom pitanju kako bi se nešto napravilo, a ne da sve više ljudi odlazi iz civilnog sektora'. Nakon toga se tema financijske održivost pojavljuje devet puta, a tema 'pribavljanje sredstava' osam puta. Primjeri ovih teme su 'osiguranje dugoročnih stabilnih financija' i 'sustavno financiranje koje bi omogućilo kontinuitet provedbe NOP-a', 'financiranje aktivnosti NOP-a' i 'financijska sredstva'. Nakon toga, šest puta se kao ključna komponenta za razvoj NOP-ova izdvajaju odgovori koje se tiču suradnje s drugim društvenim dionicima, primjerice odgovori 'suradnja sa školama' i 'razmjena iskustava, metodologija, trendova, a i samih programa s drugim organizacijama, ali i institucijama'. Tema koja se tiče administrativnih i organizacijskih ograničenja istaknuta je pet puta, primjerice u odgovorima 'organiza-

cija treninga van mjesta boravka', 'potreba za odmakom od preopsežne administracije', a sudionici su također istaknuli potrebu certificiranja obrazovnih programa, i 'osiguravanje prepoznatljivosti stečenih kompetencija'.

Zaključci proizašli iz anketnog istraživanja

Nešto više od pola udruga obuhvaćenih upitnikom financira neformalne obrazovne programe jednogodišnjim i kraćim projektnim financiranjem, a samo trećina višegodišnjim i dužim projektnim financiranjem. Pri tome, dvije trećine udruga češće prijavljuje NOP kao aktivnost unutar projekta nego kao samostalni projekt. Ti su podaci povezani s glavnim izazovom u suradnji s donatorima i za financiranje NOP-ova: financijskom održivošću neformalnih obrazovnih programa. Naime, gotovo trećina ističe taj problem kao glavni izazov suradnje s donatorima i više od pola to ističe kao glavni izazov za financiranje NOP-ova. To se odnosi i na problem malog budžeta, za koju jedna organizacija ističe da dovodi do lošije kvalitete usluga koje organizacija pruža, druga da se tim novcima ne mogu financirati skuplje licencirani obrazovni programi i treća ističe da se mala sredstva odvajaju za edukacijske aktivnosti. Ovi primjeri istaknuti su kao izazovi prilikom financiranja: u tom je kontekstu često istaknuta i nemogućnost financiranja višegodišnjih programa te nekontinuitet programa kao primaran izazov. Nadalje, samo se 3 udruge slažu s tvrdnjom da nemaju problema u namicanju sredstava za NOP-ove koje provode, odnosno samo 5 misli da je financiranje njihovih NOP-ova održivo. Isto tako, tek 5 udruga smatra da je perspektiva za financiranje NOP-ova pozitivna, dok 30 od 32 udruge navode da su NOP-ovi važan dio njihovog djelovanja. To govori u prilog uloženom radu u organizaciji NOP-ova i njihovoj važnosti za rad udruge, ali govori i o nedostatku financiranja i problemima pronalaska financiranja za kvalitetnu provedbu NOP-a.

Drugi najčešće spomenuti izazov u financiranju NOP- je neprepoznavanje specifičnosti rada organizacija civilnog

društva i važnosti NOP-a. Nedovoljno vrednovanje, neshvaćanje problema s kojima se susreću udruge, te mali broj donatora primjeri su izazova koje udruge spominju u tom pogledu. Ovaj izazov vidljiv je i iz prilično ambivalentnog nalaza o mjeri u kojoj se OCD-i slažu s tvrdnjom 'prepoznajemo podršku donatora razvoju NOP-a'. Više od pola organizacija odgovara da se 'niti ne slaže, niti se slaže' s tom tvrdnjom, stoga smo dodatno ispitali uzroke ovakve ambivalentne percepcije putem intervjua i fokus grupa.

Veliki izazovi su i 'prekruta pravila, nerazumijevanje svrhe i način provedbe NOP-a'. Problemi u odnosu s donatorima objašnjava se, primjerice idućim odgovorom "kruti pristup donatora otežava uspostavu odnosa". Neki ističu da im se donatori 'miješaju u rad tematski, značajnim administrativnim opterećenjem ili su pak totalno nezainteresirani'. Mnogi spominju administrativno opterećenje kao izazov suradnje, a jedna organizacija navodi da im je u tom smislu najveći izazov 'kašnjenje u objavi natječaja, potpisivanju ugovora ili neobjavljivanju natječaja, jer je teško planirati NOP-ove koji su u trendu s potrebama tržišta rada, lokalne zajednice i s idejama koje imamo'. Primjeri administrativnih izazova su i 'otezanje odobrenja troškova i kašnjenja', 'vrlo zahtjevno financijsko i opisno izvještavanje', 'nejasna i nekonzistentna financijska pravila koja se često mijenjaju' i 'dokazivanje sudionika, posebno ranjivih skupina'.

Udruge navode slične ili čak iste izazove i u odgovorima o izazovima za financiranje i provedbu NOP-ova, pri čemu su problemi financijske održivosti i pribavljanje financijskih sredstava daleko najčešće spomenuti problemi, a administrativni problemi su značajno prisutniji kao izazov financiranja NOP-ova. Primjeri za to su 'to što se nekad unaprijed znaju 'dobitnici' natječaja', 'ne pridržavanje kalendara natječaja', 'ograničeni pozivi za financiranje', 'stalno prilagođavanje pozivima koji se stalno mijenjaju' ili 'potreba uvezivanja na europsku razinu programa koji su lokalno usmjereni'.

Nadalje, specifičan izazov koji za provedbu NOP-ova i koji je kao takav dominantno istaknut je nedostatak kapaciteta udruge. ‘Nedovoljan broj stručnjaka’, ‘kvalitetni ljudi’, ‘kapacitet za provođenje edukacije’, ‘izmjene kadrova’, ‘osposobljavanje novih trenera/ica’ primjeri su te vrste odgovora. Štoviše, ono je najčešće istaknuto i kao ključna komponentna za daljnji razvoj neformalnih obrazovnih programa.

Mnogi pojedinačno istaknuti izazovi zapravo su vrlo povezani i međusobno ovise jedni o drugima. Tu tvrdnju plastično prikazuje sljedeći odgovor o ključnom čimbeniku daljnjeg razvoja NOP-ova: ‘Mi sami razvijamo svoje vlastite metode i alate za provođenje NOP-a, trudimo se biti kreativni i imati što inovativnije pristupe, ovo za nas nije posao nego život i ono što volimo, pa redovito nabiflamo duple sate nego šta ih se može platiti. Bilo bi super da se kadar više vrednuje, financira i da se udruge udruže po tom pitanju kako bi se nešto napravilo, a ne da sve više ljudi odlazi iz civilnog sektora’. Naime, prikazuje da su kapaciteti organizacija u smislu provedbe NOP-ova korelirane s izvorima i načinima financiranja NOP-ova.

Nastavno na to, kao ključan čimbenik daljnjeg razvoja nešto su češće navođeni ‘povezivanje s obrazovnim institucijama (školama)’, sustavniji odnos između obrazovnih ustanova i OCD-ova’ i ‘razmjena iskustava, metodologija, trendova, a i samih programa s drugim organizacijama, ali i institucijama’. Važnost suradnje sa školama povezano je i sa strukturom organizacija u smislu područja djelovanja i toga da su škole često ključan partner udruga u kontekstu planiranja i provedbe NOP-a. Iz toga slijedi da je za kvalitetniji razvoj i provedbu NOP-ova potrebno jačati postojeće modalitete suradnje sa školama te po mogućnosti stvarati nove i to uz potporu donatora na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini.

Iz provedenog istraživanja proizašla su tri ključna područja izazova u financiranju NOP-a: dostupnost financiranja, održivost financiranja, te vrednovanje i kriteriji prilikom financiranja NOP-a, koja su detaljnije ispitana

kroz fokus grupe i intervjue. Na temelju tih rezultata i zaključaka iz upitnika, fokus grupa i intervjua, donose se preporuke za poboljšanje suradnje i financiranja NOP-a koje provode organizacije civilnog društva.

Rezultati proizašli iz analize intervjua i fokus grupa o financiranju neformalnih obrazovnih programa

Fokus grupe i intervjui provedeni su s ciljem dubljeg razumijevanja rezultata proizašlih iz upitnika. U fokus grupama i intervjuiima sudjelovalo je 15 predstavnika/ica organizacija civilnog društva koje redovito provode neformalne obrazovne programe. Provedeno je ukupno 4 fokus grupa sa po 3 sudionika/ica i 6 intervjua. Fokus grupe i intervjui provedeni su od ožujka do svibnja 2023. godine, korištenjem video poziva ili intervjuiima uživo, koje su vodile predstavnice i zaposlenice Kuće ljudskih prava Zagreb.

Vežano uz dostupnost financiranja NOP-a, sudionici/ice su pitanje o raznovrsnosti donatora i različitih mogućnosti financiranja NOP-a nazivali složenim. Iako su organizacije civilnog društva i u upitniku i u fokus grupama i intervjuiima mogle nabrojati niz potencijalnih donatora za provedbu NOP-a, organizacije ustanovljuju da se radi o samo nekoliko mogućih natječaja ili donatora koji financiraju specifično razvoj i provedbu NOP-a. Većinom se radi o natječajima koji traže i financiraju širi raspon različitih aktivnosti, pa su NOP jedan dio projekta ili programa. Organizacije ističu da nedostaju natječaji koji su stvarno usmjereni na razvoj i provedbu neformalnih obrazovnih programa, pogotovo na nacionalnoj razini:

“Zato što u principu ti uvijek u natječaju moraš uklapat obrazovne programe u neku širu priču. Nema natječaja koji su isključivo za neformalne obrazovne programe, ali ako i ima, onda je to minimalno financiranje i velika navala i pitanje je da li ćeš dobit” (OCD 8)

Organizacije također ističu problem malih iznosa i nedovoljnog financiranja kada opisuju financiranje NOP-a koje dolazi iz nacionalnih ili sredstava lokalne ili regionalne samouprave. Takvi natječaji su često administrativno zahtjevni kao i veliki natječaji, traže pomno praćenje, detaljno izvještavanje i postizanje učinka, a dodijeljena sredstva su nedovoljna za kvalitetnu provedbu projekta ili programa. Ti su natječaji također često usmjereni na financiranje NOP-a koji mogu odgovarati na specifične potrebe lokalne zajednice i zbog toga ih organizacije često prijavljuju, ali ih smatraju nedovoljnima za kvalitetnu provedbu NOP-a i nedovoljnima za postizanje kontinuiteta ili održivosti NOP-a:

“ako govorimo o ovim donatorima, ministarstvu, gradu, to su generalno mali grantovi za što god da radiš, bilo kakav neformalni obrazovni program (...) iznosi pojedinačnih grantova su jednostavno nedovoljni za bilo kakav suvisli program, a kamoli za njegov razvoj, to je definitivno prva i najveća prepreka.” (OCD 7)

Ono što organizacije dodatno ističu kod manjih natječaja na nacionalnoj i lokalnim razinama jest da neki donatori (primjerice Grad Zagreb i Ministarstvo znanosti i obrazovanja) imaju praksu odobravanja djelomičnog iznosa zatraženih sredstava za određeni projekt. To konkretno znači da organizacije prijave i dobiju sredstva za projekt, ali u samo određenom dijelu od ukupno traženih sredstava. Zatim se od organizacija traži da umanje i prilagode budžet i aktivnosti sukladno iznosu odobrenih sredstava ili da odustanu od provedbe. Ovu praksu dio organizacija opisuje kao nešto što su prihvatile i naučile tako djelovati, ali ističu da im otežava provedbu:

“Pa mislim, neke stvari smo već spomenuli, malo je izvora financiranja, meni je veliki problem kada osmislis nešto, neki projekt ili program, i to je jedna cjelina uz taj budžet i onda ti srežu pedeset posto sredstava i onda ja moram gledat gdje ću što ću što rezati, ne smijem mijenjat ciljeve, ništa, pokazatelje, nije realno na taj način, gledaš gdje što možeš ušparat (...) A projekt je prošao, ali moraš ga provest na pola, i s pola novaca.” (OCD 3)

Organizacije kao primjere problema financiranja NOP-a kroz sredstva koja dodjeljuju ministarstva ističu i ograničavajuće propozicije natječaja i budžeta koje otežavaju provedbu. Primjerice, u samom natječaju je određen preznak postotak sredstava koji se mogu potrošiti na plaće zaposlenih ili su propisani maksimalni iznosi koliko mogu iznositi plaće zaposlenih. Zatim organizacije navode primjere nefleksibilnosti izmjene troškova u provedbi u odnosu na promjene na tržištu, primjerice u uvjetima značajne inflacije. U takvim propozicijama natječaja organizacije prepoznaju krutost donatora i smatraju to posljedicom nedovoljnog razumijevanja rada i načina funkcioniranja organizacija civilnog društva:

“I što se tiče financiranja (...) neka se ne boje financirati plaće ljudima pogotovo ovi naši nacionalni donatori di ti je ograničenje od 20% ti može ići za plaće i tipa imaš projekt od 150 tisuća kuna, i ti trebaš provesti takav ogroman projekt s pola plaće tako da (...) ja mogu imati tisuću laptopa, kamera meni to nema tko koristiti, moja udruga ne postoji bez ljudi, tako da potrebno je onda više ulaganje u ljudske kapacitete.” (ODC 7)

“Ja bih ono rekla neki generalni odgovor [na pitanje što je ključna preporuka za donatore], razumijevanje koja nam je funkcija, zašto smo tu zašto smo bitni za neko društvo u kojem jesmo i onda možda će [donatori] shvatit da nije da pitamo novce od njih i uzimamo njima nego da radimo neke stvari koje su bitne za zajednicu i opet bitne njima dugoročno, tako da možda, ne znam, razumijevanje, veće razumijevanje rada.” (ODC 9)

Jedan od ključnih izazova u financiranju organizacija civilnog društva općenito, a ovdje specifično vezano uz financiranje NOP-a koje provode organizacije civilnog društva, je pitanje održivosti. Tu organizacije imaju jasan problem – nemogućnost kontinuiranog financiranja NOP-a koji su razvijeni i zamišljeni kao dugotrajni ili gdje postoji potreba da se ponavljaju. Organizacije za ovaj problem imaju i jasno iskazano rješenje, koje se ponavlja u gotovo svim intervjuima i fokus grupama – uz projektno financiranje, potrebno je osigurati i financiranje višegodišnjih programa. Takva financiranja organizacije ističu kao važna i kao primjer dobre prakse:

“postoje različiti izvori sredstava, ali je to više prilagođeno kratkoročnim obrazovnim programima ili aktualnim temama (...) ali je teško planirati dugoročno (...) nedostaju višegodišnja financiranja, nekad ono to smo imali višegodišnja programska financiranja koja je ministarstvo osiguravalo, to smo ukinuli, ali ja mislim da je to jako važno.” (OCD 8)

“Erasmus + na europskoj razini je prepoznao da nema potrebe da ti ako imaš pokazanu potrebu za nekom aktivnošću kontinuiranu (...) da ti istu prijavu copy, paste svaki put i da trošiš vrijeme na prijavu i na izvještaje administrativno. Copy paste ne u negativnom kontekstu, nego kada je potreba ista i dalje je potrebna ta ista, te aktivnosti, metodologija funkcionira. Onda su oni uveli (...) tu akreditaciju, da ti s jednom prijavom pokažeš potrebe, pokažeš ciljeve i kako ćeš ti to riješiti i ti dobiješ određenu akreditaciju na određeni broj godina koji si dogovorio, i ti više ne prijavljuješ malene projekte (...) ti si napraviš plan, ko mali strateški plan unutar tvoga strateškog plana s jasnim potrebama i ciljevima i rezultatima (...) nema izvještavanja po projektima, nego izvještavaš periodički, godinu, godinu i pol, što si ti ostvario na određen način, koliko si ti ispunio svoj strateški plan.” (OCD 1)

Kao primjere dobre prakse organizacije opisuju i smanjenja administrativnih opterećenja u svim fazama – od prijave, praćenja i izvještavanja projekta. Organizacije ističu da pretjerani administrativni zahtjevi kod prijave i izvještavanja rezultata projekata ukazuju da postoji određena razina nepovjerenja donatora u rad organizacija civilnog društva. U tom kontekstu, organizacije kao poželjnog donatora opisuju onoga koji smanjuje administrativne zahtjeve, fleksibilan je, poštuje rokove i osigurava podršku i partnerstvo u provedbi:

“Kultura Nova su super (...) prijava je jasna, super obrazac, sve je uvijek u roku kako napišu, ako napišu da će 1.12. biti rezultati onda će tada biti rezultati. Komunikacija je u online platformi koja je pregledna, radi ne pada. Komunikacija je u nekom inboxu online gdje nonstop vidiš prepisku (...). Mogu biti prenamjene, ugovor je jasan, dva su samo reporta, jedan je za šest mjeseci, govorim za taj godišnji program. Malo je to novaca, ali ide na udjele u plaći. Imaju u startu u budžetu stavku koja se zove nepredvidljivi troškovi

(...), dakle to u startu imaju. Ono što je fenomenalno, ti reporti su jasni, i ono što dobiješ je fenomenalno feedback, negdje u veljači ili ožujku, ti dobiješ, oni ti jave da su ti prihvatili izvještaj i onda dobiješ evaluaciju, što je genijalno.” (OCD 5)

“Agencija za mobilnost mi je isto super zbog toga što su uvijek otvoreni za sva pitanja i vrlo konkretni u davanju sugestija za buduće nekakve projektne prijave i što je predvidiv moment objave natječaja, i što uvijek pokušavaju i ako nije prošao projekt da se prijavi na sljedeći i daju konkretne smjernice kako to napraviti (...) imaju nekako podržavajući partnerski taj odnos u provedbi, gledaju kako da nama pomognu, da krajnji korisnici dobiju najviše, a i sama udruga.” (OCD 3)

Preveliko administrativno opterećenje istaknuto je kao značajna prepreka u provedbi NOP-a. Organizacije civilnog društva tu posebno ističu probleme s kojim se susreću u provedbi NOP-a financiranih iz sredstava Europskog socijalnog fonda. Taj fond organizacije prepoznaju kao važan u provedbi NOP-a, ali istovremeno navode niz problema u provedbi – od kašnjenja obrade zahtjeva za plaćanje koji za posljedicu imaju i nelikvidnost organizacije, kašnjenja raspisivanja najavljenih natječaja, kašnjenja rezultata natječaja, do nejasnih pravila pa i mijenjanja pravila provedbe tijekom same provedbe projekta:

“Ali isto su nam sa zadnjim završnim izvještajem od prošlog ESF kasnili preko godinu dana tako da je to (...) definitivno ugrožavaš likvidnost udruge, maltene ne udruga može stati ključ u bravu (...) gomila naših partnera je zbog toga dizala kredite rasprodavala imovinu i posuđivala pare da mogu biti likvidni, jer su oni [donatori] kasnili.” (OCD 3)

“Ono što je problem kod Europskog socijalnog fonda, to je administracija koja premašuje zdrav razum (...) ti na kraju postaneš instrument administracije, a ne instrument bolje kvalitete života u zajednici ili ideš na vlastitu štetu da živiš potpuni burnout i ti i organizacije, pokušavaš ostvariti ono zacrtanu promjenu koju si ti sebi zacrtao u zajednici i zadovoljiti sve te kriterije.” (OCD 8)

Kao rješenje za smanjenje administrativnog opterećenja, organizacije ističu primjere dobre prakse financiranja NOP-a kroz fleksibilnije budžete s manje zahtjevnim administrativnim procedurama i manjim procedurama za nužne izmjene tijekom provedbe, oblike financiranja koji se temelje na paušalnim iznosima, te vrednovanje i financiranje NOP-a koje je orijentirano u prvom redu na kvalitetu provedbe programa:

“Drugi pozitivan primjer su mi svi ovi koji ne traže izmjene i proračuna i notifikacije za svaku sitnicu (...) I općenito su mi svi ti oblici paušala jako zanimljivi, to su ovi europski programi iz Brisela, koji većinom ipak daju nekakve veće iznose, kako ćeš ti to potrošiti ne ulaze u to u tolike detalje, nego gledaju kvalitetu provedbe rezultata.” (OCD 1)

“Da to je možda s ovim europskim programima malo bolje jer mi se čini da oni i gledaju kvalitetu, i to što su s Erasmusom promijenili je i činjenica da su stvarno smanjili taj administrativni dio, ali im je jako važna kvaliteta i indikatori i mislim da je to dobro jer onda imaš neki utjecaj, gledaju sadržaj, gledaju što radiš, ne samo broj ljudi.” (OCD 9)

Dio navedenih problema s dostupnošću i održivošću financiranja NOP-a organizacije civilnog društva vide kao posljedicu izostanka planiranja i uključivanja civilnog društva u planiranje i provođenje politika i instrumenata provedbe politika u području neformalnog obrazovanja. Organizacije prepoznaju nedostatak strateške vizije i planova vezano uz neformalno obrazovanje, posebice na lokalnoj razini, nedostatak razumijevanja potreba u zajednici, te nepostojanje dijaloga između donatora i organizacija civilnog društva kako bi se natječajni oblikovali na način da uklanjaju prepreke u provedbi i osiguravaju učinak na zajednicu, organizacije i korisnike:

“Pogotovo ovi nacionalni i lokalne razine (..) što nedostaje, to je taj strateški pristup, da oni imaju jasnu viziju što oni žele tim natječajem napraviti i da se jasno pozivaju na strategije i na nekakve ciljeve koje su si postavili (...) to je ono što mi se čini da kronično fali od lokalne do nacionalne razine, mi nemamo napravljene strategije, mislim imamo na papiru, neke jako lijepo i izgledaju na papiru i če-

sto se rade samo pro forme jer moraju biti napravljene, nema jasne vizije kako će se tu opće provesti, kako to provoditi i onda natječaj kada se napiše nekako kao da se odvoji od strategije i ona se na kraju kroz natječaj ne provodi” (OCD 3)

“Ja ne znam nikoga od udruga tko je sudjelovao u planiranju bilo kojeg natječaja ili programskog područja (...) i onda dobiješ natječaje koji ne odgovaraju stanju na terenu.” (OCD 8)

Organizacije također prepoznaju nefleksibilnost natječaja, što navode kao problem čak i kod onih natječaja koji kao rezultat očekuju inovacije. Također prepoznaju i problem u raspisivanju takvih natječaja koji željenim ciljem ili aktivnostima ne odgovaraju potrebama zajednice i korisnika, a problem ne kompatibilnih natječaja sa stvarnim potrebama nastaje i kada se financiraju uniformirani projekti koji se provode u isto vrijeme, pri čemu donatori nisu dovoljno fleksibilni kako bi omogućili promjene tijekom provedbe koja ipak može imati utjecaj na zajednicu i postiže rezultat:

“Rigidnost natječaja koja ne prepoznaje važnost, premda piše inovacija, ali ne prepoznaje važnost inovacije, baš u ovom smislu obrazovanja, jer mislim po meni nedostaje fleksibilnosti u natječaju di ipak imaš veću slobodu kreiranja sadržaja koju želiš.” (OCD 6)

“U manjim sredinama se to osobito osjeća, to je 5–10 projekata s istim aktivnostima, temama, vezano uz nekakve treninge, radionice, seminare, znači svi plasiraju potpuno identične, obrazovne forme i teme jer je to tako propisao natječaj, i onda nema govora o stvarnim potrebama zajednice.” (OCD 13)

Zahtjev za transparentnošću, odnosno transparentnost pravila financiranja kod donatora kao preduvjet kvalitetnog financiranja je nekoliko puta naglašena kao ključna u uspostavi suradnje i partnerskog odnosa udruga s donatorima. Transparentnost je važna u svim fazama provedbe projekta ili programa – pri vrednovanju i dodjeli financijskih sredstava, ali i pri provedbi. Organizacije često ističu da im problem stvaraju i nejasne upute i pravila, pa čak i promjene tih pravila tijekom provedbe, što svakako ne bi trebala biti praksa:

“Potrebni su jasni kriteriji i pri odgovaranju na projekte prijave mislim uopće odgovori na to zbog čega su se dobili ti neki bodovi koji su se dobili ili nisu dobili, ta povećana transparentnost, veći partnerski odnosi donatora i udruga gdje postoji nekakvo povjerenje (...) jasni kriteriji pri provedbi samih projekata, znači da nemate nekih iznenađenja odjedanput.” (OCD 13)

Kod vrednovanja, organizacije ističu problem prevladavanja kvalitativnih pokazatelja uspješnosti provedbe NOP-a, primjerice broja sudionika/ica ili broja sati NOP-a, naspram vrednovanja same kvalitete provedbe NOP-a i učinka na korisnike ili zajednicu. Organizacije prepoznaju da se kod većine, a neki navode i svih donatora, vrednuje samo administrativno zadovoljenje forme, a vrlo malo ili nimalo pažnje se posvećuje vrednovanju samog načina provedbe – primjerice, pitanjima kvalitete, kratkoročnih i dugoročnih rezultata ili učinka provedbe projekta ili programa na sudionike/ice, organizacije i zajednicu:

“Za mjerenje učinka je potreban dugoročniji pristup koji je za mjerenje neizvediv ako moramo izvjestiti projekt u određenom kratkom vremenskom periodu nakon završetka i slažem se da je veliki naglasak na kvantitativnom učinku koji nije najpogodniji za evaluaciju neformalnih obrazovnih programa (...) Još jedan problem je što svi, apsolutno svi donatori, to se već spomenulo, gleda se kvantiteta, ako si ti rekao da ćeš imat 10, trebaš postići 10, nema veze ako si 9 promijenio život, i uopće se ne gleda social impact na zajednicu i mislim da to jako fali općenito u Hrvatskoj.” (OCD 3)

“Imam dojam da su ti donatori dosta u zadnje vrijeme okrenuti na veći obuhvat korisnika i korisnica, čak kada mi pričamo gdje bi se trebali usmjeriti, na kvalitetniji rad s manjim bojem ljudi ili na marginalizirane skupine kao što su ovisnici, mladi s invaliditetom, svi jako pucaju na brojke, a nekada imam dojam da zaista nedostaje izvora koji se usredotočuju na kvalitetne programe koji imaju provedbu od a do ž.” (OCD 10)

“Isto donatori, ja mislim da neki od njih ne razumiju što se sve može s obrazovanjem, edukacijom postići i kako dobro taj dugoročni efekat prati, mislim da bi tu malo više trebalo u tom impaktu i donatori

malo više inzistirati na impaktu a i udruge se malo fokusirati što rade s nalazima, evaluacija, što radi s nalazima nekih vanjskih evaluacija (...) Mislim preporuka bi bila definitivno to postavljanje partnerskog odnosa s korisnicima iz njihove perspektive, da ih upoznaju da razumiju kako rade što rade, s čime se nose, znači uložiti i malo u taj segment, ne samo u administraciju.” (OCD 1)

Preporuke i prijedlozi poboljšanja suradnje donatorima i donositeljima odluka

Iz prethodno prikazanih rezultata i ove analize možemo izvući zaključke koje nas dovode do tri glavne kategorije problema prilikom financiranja neformalnih obrazovnih programa organizacija civilnog društva. Identificirane kategorije su: 1) dostupnost financiranja NOP-a, 2) održivost financiranja NOP-a i 3) vrednovanje i kriteriji financiranja NOP-a.

Identifikacijom i kategoriziranjem problema s kojima se udruge najčešće susreću, bilo je moguće iz rezultata analize i dobivenih informacija putem intervjua i fokus grupa sastaviti tri skupine preporuka koje odgovaraju na specifičnosti unutar svake kategorije problema. Preporuke su usmjerene donatorima i donositeljima odluka na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini te svim akterima koji žele postati donatori. Preporuke su sljedeće:

Preporuke donatorima i donositeljima odluka vezane uz dostupnost financiranja NOP-a.

1. Omogućiti više natječajna za financiranje specifično neformalnih obrazovnih programa koje provode organizacije civilnog društva, na nacionalnoj i lokalnoj razini
2. Odustati od prakse odobravanja znatno umanjenog budžeta i prakse značajnog smanjivanja budžeta odobrenim projektima koji zadovoljavaju kvalitetom
3. Smanjiti prespecifične kriterije za budžetiranje projekata i programa poput propisanih iznosa plaće ili malih postotaka za financiranje plaća zaposlenih

4. U natječajima za financiranje neformalnih obrazovnih programa, omogućiti organizacijama takvo budžetiranje programa i projekta koje podržava financiranje rada zaposlenih i vanjskih suradnika u organizacijama civilnog društva
5. Otvoriti i održavati dijalog s organizacijama civilnog društva vezano za potrebe i izazove u financiranju projekata i programa

Preporuke donatorima i donositeljima odluka vezane uz održivost financiranja NOP-a.

6. Omogućiti višegodišnje financiranje neformalnih obrazovnih programa, a ne samo financiranje jednogodišnjih projekata
7. Smanjiti administrativno opterećenje u svim fazama projektnog ciklusa (od prijave projekta, praćenja i izvještavanja)
8. Omogućiti organizacijama veću fleksibilnost u provedbi programa i projekata – ostaviti prostora za izmjene, manje neplanirane troškove, uzeti u obzir okolnosti provedbe, a smanjiti administrativne zahtjeve za manje izmjene koje ne utječu na kvalitetu provedbe projekta ili programa
9. Pojednostaviti financijski plan, način financiranja i dokazivanja troškova kod prijave i praćenja provedbe projekata i programa, po uzoru na prakse financiranja europskih programa koji koriste manje detaljne budžete i fleksibilnija, ali jasna pravila

Preporuke donatorima vezane uz vrednovanje i kriterije financiranja NOP-a.

10. Povećati transparentnost donatora u kriterijima dodjele sredstava, a u kriterije uključiti i kvalitativne pokazatelje rezultata i učinka
11. Donijeti planove objave natječaja za financiranje, javno ih objaviti i provoditi
12. Donijeti jasne smjernice za provedbu projekata i programa i dosljedno ih provoditi, uz zadržavanje razumno potrebnih administrativnih zahtjeva

13. Pri planiranju natječaja za financiranje uzeti u obzir potrebe zajednice i ciljeve javnih politika, posebice na lokalnoj razini, a u planiranje uključivati civilno društvo i potencijalne korisnike
14. Otvoriti i poboljšavati dijalog donator-organizacije civilnog društva, provoditi konzultacije s organizacijama koje su korisnici sredstava i u suradnji planirati poboljšanja natječaja za financiranje i uvjeta provedbe programa i projekata
15. Vrednovanje neformalnih obrazovnih programa usmjeriti na učinak i kvalitativne pokazatelje, a ne isključivo na kvantitativno mjerenje i zadovoljenje forme ili administracije

